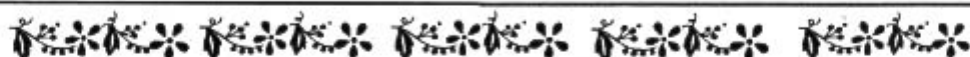

LART

IRODALMI FOLYÓIRAT

Németh Erzsébet

Roráte

Köszönöm élet, hogy itt vagyok,
hogy fölöttem csillag és Nap ragyog.
Köszönöm, hogy születtem,
és hogy tudok járni,
veszélyes titkokat,
áldott csodákat látni.
Ölelhetem a fák csókos lombjait,
láthatom arcomat: a mait, a holnapit.
Hogy simogattak
imás, dúdoló kezek
(áldom is őket:
míg érző ember leszek).
Aztán beledobtak
e Világ - Semmibe,
ahol fészkelődünk,
keresgélünk,
ölünk és csalunk,
nem is gondolva rá,
hogy egyszer meghalunk.
Gyűjtjük a kincset,
vesztjük a reményt,
hullnak a könnyek,
halnak az álmok,
eszmék koppannak,
nyílnak gyöngyvirágok...
Köszönöm élet, hogy még itt vagyok,
hogy szívemben csillag és Nap ragyog!

Ihász-Kovács Éva

Moderátó

Karcsún, aranybarnán, mint a nyár,
testetlen úsztál szívem vizén.
Csak átreztél, mint valami hang,
mint a fény, s a sirályröptű szél.
- Ki vagy Te? Honnan is jöttél? Milyen
folyón, úton, lépcsőházakon?
Nem tudom - miért úszik a tájjal? -
Eltűnsz. S utánad nem marad nyom.
Őrizlek - mint titkát a Tavasz -
csendben, érintetlen. S mint a szikla,
te égsz a hűvös mozdulásban.
S szállsz. Bőrödön átsüt a magány.
Milyen ragyogás vagy? - Másik ég? -
Tőled kapja színét a tenger.
Belőled hörpint a messzeség.
Légy új ige: kimondhatatlan.
S minden alakban egy: Messiás.
A lét feszültségével kapcsoló...
vagy fényt adó csillag: semmi más.

Légy bűvös szó - mely a Végtelent -
mint zárat feloldja bennem
vagy végső dal: csöndes requiem...
- Szeress! - nem akarom, hogy elmenj...

Antalfy István

És az útmenti fák...

Nem rohanok, nem is futok,
de lassan se megyek.
Hosszú a táv, sok a titok,
és kit kérdezhetek?
Leheveredni nem szabad,
csak nézni, hogy a táj
mint marad el. Egy pillanat,
ami szép, ami fáj,
és előttem a messzeség,
ki-tudja-meddig-út,
de felém nyújtja már kezét
és szomjat olt a kút,
szívárvány a fejem felett,
fölém hajol az ág,
vigasztalóim: fellegek
és az útmenti fák...

Baráti Molnár Lóránt

Etüdök, Neked

Fények

Ébredő nyárban, fények örök útján, -
mindenütt Téged látlak;
testedre hajlik egy hófehér virág,
megcsókolja a szádat...

Álmaink

Alabástrom tested álomba merült;
csipőd szép ívén siklik a kezem, -
-aludj, szép, szőke kedves... Alsom én is;
őledbe hajtom lassan a fejem...

Legenda

Nézem, hogy alszol... Kint esteledik.
Tünékeny fényben, tétován leng
az alkonyi pára; s ablakunk mögött -lengi fátyol, -
égre száll a szerelem örök legendája...

Teéretted

ne múljon el soha a varázs, -
- élém ragyogja -íme- arcodat:
nélküled nincs álom, nincs vigasztalás;
Teéretted őrzöm már csak magamat...

Utóirat

ebben a világ-nagy éjszakában
csak a Te tested óvhat meg attól,
hogy végig ne járjam a fény utolsó útját,
és lássam lebegni a mélyben a Földet,
e dermedt, jég-arcú, jázmin-csillagot -

Kondor Jenő

Éjszaka

Ökölbe szorított szív
karjaid csók hiánya;
füstös, kormos az ég:
csillag küszködik - hiába

T. Ágoston László

Exkluzív munkaközvetítő

Beállt a sor végére és egykedvűen hallgatta az asszonyok fecségetését. Toporgott ott néhány férfi is, de ők inkább csak hallgattak és magukba sűppedten fűjték a füstöt.

Mintha szégyellnék, hogy itt töltik a drága időt ahelyett, hogy valami értelmesebb elfoglaltság után néznének.

- Maga már kapott tőlük valamilyen munkát? - kérdezte egy középkorú nő a mellette ácsorgótól.

- Nem olyan egyszerű dolog ez - magyarázta a másik. - Először is meg kell velük kötni a szerződést. Hozott magával pénzt?

- Pénzről nem volt szó a hirdetésben.

- A hirdetésben nem, de ha bekerül, majd lesz szó róla. Be kell fizetni két és félezer forintot, különben szóba se állnak magával.

- Ne beszéljen már marhaságokat! - fortyant föl egy idősebb asszony. - Nézze meg, itt a hirdetés! "Akar hetenként húsz-ezer forintot keresni? Könnyű, otthon végezhető munka, hozzáértést nem igényel." Itt a cím, telefonszám, minden.

- Aztán föl is hívta őket?

- Hívta a fene. Összekaptam magam, aztán jöttem, nehogy megelőzzenek.

- Én beszéltem velük - kottyantott közbe egy fiatal nő. - Neki van igaza, előbb fizetni kell.

- Mi az, hogy előbb fizetni kell? Mind a négyen munkanélküliek vagyunk, mi a fészkes fenéből fizessenek? Nem azért jön ide az ember, hogy fizessen, hanem hogy munkát kapjon, aztán neki fizessenek, de becsülettel!

- Hol él maga, jóasszony? - szolt hátra valaki a sor elejéről.

- Azt képzeli, hogy ezek magán akarnak segíteni? Üzlet ez, nem jótékonyági intézmény. Nyugodjon bele, hogy nem maga fog meggazdagodni ezen a munkán, hanem ők.

- Nyugodjak bele? Már miért nyugodnék bele? Ki maga, hogy ilyeneket mond? A felhajtójuk?

- Ugyan, hagyjon engem békén! Kérdezett, hát válaszoltam. Semmi közöm hozzájuk, meg magához sem.

- Nekem ez már a harmadik ilyen munkaközvetítő, amivel próbálkozom - magyarázta egy fejkendő asszony. - Őcsáról jövök, mert ott aztán semmi sincs a faluban. Azt mondta az uram, hogy ezt még próbáljuk meg, hátha becsületesebbek, mint a többi maszek munkaközvetítő. Az első, az a mit tudom én milyen trade, beszédte tőlünk a pénzt, aztán amikor legközelebb mentem, ki volt írva az ajtóra, hogy csődeljárás miatt zárva. A másikonál azt mondták, hogy majd karácsony után lesz munka. Tollat lehet összeszerelni. Meg van valami öngyújtó is. Még a nevünket, meg a címünket is fölírták, hogy majd értesítenek.

- Aztán értesítették?

- Hát éppen ez az, hogy nem értesítettek, hanem az újságban olvastam, hogy sikkasztás miatt keresi őket a rendőrség.

- Na látják, egy nagy humbug az egész. Összeszedik a dohányt, aztán olajra lépnek. Rájuk kellene gyűjtani az irodát! Én már harmadszor állom végig ezt a hosszú sort ezen a rohadt hideg, huzatos folyosón. Jól meg is fáztam két hete, munka meg sehol. Adtak próbamunkát. Papírból kellett összerak-

gasztani olyan ötszögletű dobozokat. Tíz forintot ígértek darabjáért. Vagy másfél órába telt, mire egyet megcsináltam. A ragasztó árát persze nem fizetik ki. Azt mondják, majd az ötszázadik után. Jó, behoztam hatot, mert annyit kellett csinálni próbának. Letettem az asztalra, megnézte az a puccos kis pipi, majd elájult a gyönyörűségtől, hogy milyen szép, milyen jó. De hát nem ő bírálja el, hanem a vállalkozó. Felírta a nevemet, címemet, hogy majd értesítenek. Két hét múlva jött is egy levél, jobban mondva a borítékban egy aláírás nélküli fecni, hogy nagyon sajnálják, de a próbamunka nem felelt meg. No, hát nekem se kellett több, berohantam, hogy mondják meg mi volt a rossz rajta. Azt ő nem tudja, mert a vállalkozó bírálja el. Jól van, mondom, elmegyek én a vállalkozóhoz is, mondja meg a címét. Azt ő nem tudja, mert a főnök kötötte meg vele a szerződést. Rendben van, hol a főnök? Ő nincs itt, mert munka után szaladgál, hogy legyen nekünk mit kiadni. Mikor lesz itt? Hát azt nem lehet tudni, mert neki nem itt van az irodája. Hát hol van? Ő azt nem tudja, mert csak két hete van a cégnél. No, mondom, ebből elég, adják vissza a pénzem, aztán végeztünk. Azt nem lehet, mert már befektették. Felmondhatom a szerződést, de pénzt nem adnak vissza. Ha úgy érzem, hogy nem teljesítették a szerződésben foglalt kötelezettségeiket, elmehetek a bíróságra.

- No, és maga mit csinált?

- Láthatja, várom a főnöküket.

Az öreg belvárosi bérház függőfolyosóján egyre nagyobb lett a hangzavar. A kezdeti halk pusmogás hangos kiabálásba ment át. Felborult a türelmesen várakozók sora, s kisebb csoportokba verődve, hadonászva, egymás szavába vágva tolongtak a bejárati ajtó előtt. Néha kinyílt egy-egy udvarra néző ablak. A lakók szánakozva csóválták fejüket és átkiáltak egymásnak.

- Bakó szomszéd, mi van már megint a másodikon?

- Mi van, mi van? Már megszokhatta volna a heti műsort.

Megint feladta a hirdetést az újságban az Exkluzív Munkaközvetítő Iroda.

- És meddig kell ezt nekünk eltűnnünk?

- Azt nem tudom, de értesíteni kellene a rendőrséget, mielőtt újra rájuk törnek az ajtó.

- Felölem ugyan törhetik... Akár föl is koncolhatják őket. Legföljebb egy ideig nyugalom lesz tőlük. Jobb, ha becsukjuk az ablakot, mert a végén még belicítálnak a rendőrségre tanúnak. Nyilván a lakásból átalakított irodában is feltűnt az ott dolgozó hölgyeknek a folyosói zsivaly, mert tanácstalanul összenéztek, majd összedugták a fejüket, és az egyik izgatottan telefonált. Aztán bólogatni kezdett, mint az ideges ló, ha leveszik a fejéről a még teli abrakos tarisznát. Mondott valamit a másinak, aztán határozott léptekkel elindult az ajtó felé. Résnyire nyitotta, s kidugta a fejét.

- Emberek! - rikoltott a hadonászó, szitkozódó tömeg felé. - Most beszéltem a főnökkel telefonon. Nagyon sajnálja, de mára nem tudott munkát szerezni. Azt üzeni, hogy akinek még nincs szerződése, menjen haza, ma nem tudunk vele foglalkozni.

- Mi az, hogy nem tudtok velünk foglalkozni? - üvöltötte egy nagydarab férfi. - Akkor meg minek csöditettetek ide bennünket? Azt hiszitek, a csórával már mindent lehet? Adjatok munkát, és rögtön elmegyünk!

Az asszonyok kórusban helyeseltek.

- Sajnálom... - próbálta őket túlkiabálni a nő.
 - Te csak ne sajnálgass minket! A sajnálatokból már ele-
 günk van. Munkát adjatok, ne szép szavakat!
 - Ma nem tudunk munkát adni. Nincs elég öngyújtó, meg a
 toll se érkezett meg. Menjenek szépen haza! Talán a jövő hé-
 ten lesz... Telefonáljanak!
 - Tudod, kivel jársd a bolondját, aranyoskám?! - rikkantott
 rá az az asszony, aki a főnökre várt. - Azzal a táncoslábú, jó
 édesanyáddal! Azzal...
 - De kérem, én igyekeztem tisztelettel beszélni magukkal...
 Értsék meg...
 - Megértettük. Rohadt csaló, sikkasztó banda vagytok ti is,
 mint a többiek. Kicsaljátok a munkanélküli utolsó garasát is,
 aztán tojtok a pofánkra. Kotródj be, mert ajtóstul raklak bel-
 jebb!
 - Hülye strici...! - sziszegte a nő, aztán gyorsan behúzta a fe-
 jét, és kulcsra zárta az ajtót.
 A várakozók még pusmogtak egy ideig a folyosón, de mivel
 nem nyílt meg az ajtó, türelmüket veszítve, átkozódva elindul-
 tak lefelé a lépcsőn. Az egyik leköpte az ablakot, a másik az
 ajtóba rúgott, a harmadik az öklével döngette meg.
 A mi emberünk várt egy kis ideig, hátha őt beengedik. Le-
 nyomta a kilincset, de mert nem nyílt ki az ajtó, tétova, las-
 sú léptekkel ő is elindult a többiek után. Lesétált a Duna-part-
 ra. Elnézegette a víz fölött keringő sirályokat, meg a lomhán
 táncoló fatörzseket, amint lefelé úsztak a zavaros, pocsolya-
 színű folyón.
 "Valahol megint árvíz volt -gondolta magában-, télvégi, jeges
 árvíz. Vajon hány család vált megint hajléktalanná?"
 Megnézte az óráját, tizenegyet mutatott. Már egy órája, hogy
 eljött a közvetítő folyosójáról. Fél óra míg visszaballag, ek-
 korra már lehet, hogy helyre áll a rend. Neki muszáj bejut-
 nia, mert a jövő héten jön a villanyszámlás. Ha legalább öt-
 százat adnának ebből a koktéلكeverőből, amiből próbamun-
 kát csinált, talán ki tudná fizetni a számlát. Soha életében
 nem tartozott senkinek. Most meg bűjkálni kell a villany-
 számlás, a gázóraleolvasó, meg a közös képviselő elől. No igen,
 ha lenne munkája... De nincs. Ötvenkét évesen tették az ut-
 cára huszonnyolc évi hűséges kulizás után. Csak úgy ukmuk-
 fukk. Holnap már nem is kell bejönnie. Eladták a gyárat, és
 az új tulajdonos csak fiatalokat alkalmaz. Kapott némi vég-
 kielégítést, de hát az a hideg vízre sem elég...
 Ha éppen nincs jobb dolga, elnézi a tévében a politikusokat.
 Ennyi elfuserált zseni még soha nem koptatta a száját a Par-
 lamentben. Érdekes, hogy mindegyik a nép, a nemzet, kisem-
 berek érdekében mocskolja a másikat, közben meg a csilla-
 gokig emelkednek az árak, ezrével bocsátják el az embereket,
 és a maffiózók világos nappal lövöldöznek egymásra a belvá-
 rosban. A fene érte ezt... Nem is az ő dolga. A régi rendszerben
 sem értette, mit miért csinálnak odafönt a nagyok, miért ép-
 pen most értené? De legalább élni hagynák az embert...
 Fölballagott a lépcsőn. Az ajtó még mindig zárva volt. Beko-
 pogott. Az egyik nő kényszeredetten odament, kinyitotta a
 kémlelőablakot, és unott hangon kisorsolt:
 - Nem látja, hogy zárva vagyunk? Mit akar?
 - Elnézést, kisasszony - mondta alázatosan -, de a próbamun-
 kát hoztam. Azt mondták, hogy ma...
 - Jó, jöjjön be! - és kinyitotta az ajtót. - Szerződése van?

- Természetesen -kotorta elő nagy buzgalommal a táskájából.
 - Parancsoljon, kedves...
 A nő visszaült az íróasztal mögé, valami nyilvántartási könyv-
 ben lapozgatott, aztán ráemelte a szemét.
 - No, lássuk, mérnök úr, mire ment a koktéلكeverővel!
 Úgy látom, ez már nem is próbamunka, hanem széria. Har-
 minc darab.
 A férfi kinyitotta a táskáját, egy kartondobozt vett elő, ami-
 ben akkurátus rendben sorakoztak a hurkapálcikákra ragasz-
 tott színes szalagocskák.
 - Tessék, itt van mind a harminc.
 - No, ez igazán szép munka, mérnök úr. Rögtön ki is fizetem.
 Hamincszor három, az összesen kilencven forint. Itt írja alá
 az elismervényt! De ha legközelebb csinálja, ne legyen egy
 milliméternél szélesebb a szalag. Borotvapengével szépen föl
 lehet hasogatni.
 - Természetesen, kisasszony, úgy fogom csinálni. De most
 kaphatnék többet? Mondjuk ötszázat...
 - Viccel, mérnök úr? Ötszáz, az rengeteg! Adhatok ötvenet,
 legföljebb százat... Más se kap többet. Tudja milyen nehéz
 manapság munkát szerezni?
 - Én megértem, kisasszony drága, de ön is értse meg, hogy
 messziről jövök, két buszra kell szállnom. Oda-vissza kétszáz
 forint az útiköltségem. Ezen a harminc darabon százötven forint
 volt a veszteségem. A jövő héten jön a villanyszámlás...
 - Már megbocsásson, mérnök úr - csattant föl a nő hangja, de
 ezt akkor is tudta, amikor megkötötte velünk a szerződést!
 - Igen, de önök munkát ígértek...
 - Kapott is. Kell az ötven darab, vagy nem kell? Mit szólná-
 nak a többiek, akik húsz darabokért járnak be naponta?
 - Elnézését kérem, de a múltkor azt ígérte, hogy talán valami
 álláslehetőség is lesz...
 - Álláslehetőség? Hát mi vagyok én, munkaügyi miniszter,
 vagy gyártulajdonos? No, de lássa, kivel van dolga, megné-
 zem. - A fiókból egy másik füzetet vett elő, fejcsóválva la-
 pozgatni kezdte. - Hát, kedves mérnök úr... van itt két pincér
 ajánlat harmincöt éves korig. Keresnek fiatal szobalányt
 bentlakással, és éttermi mosogatólányt kizárólag éjszakai
 műszakra. Ez van - és becsapta a füzetet. - Döntse el, hogy el-
 viszi az ötven koktéلكeverőt vagy nem!
 - Ne haragudjon, de ez... - a hangja megremegett, majdnem
 elcsuklott. - Kifizettetik az emberrel a két és félezer forintot,
 aztán...
 A nő felállt, jelezvén, hogy befejeztnek tekinti a tárgyalást.
 - Sajnálom, előbb kellett volna meggondolnia...
 - Na nem, hát ez... - makogta, miközben kifelé botorkált az
 irodából. Az ajtóban megállt, kihúzta magát és egyenesen a
 nő képébe vágta: - Ez, kérem, aljasság!
 - Oké, fatter, húzza el a csikot, míg szépen van! - mondta a nő
 unott képpel, és bezárta az ajtót.
 Ő meg csak állt ott a huzatos folyosón, és nem tudta, mihez
 kezdjen. Fölnézett az égre és elkáromkodta magát. Aztán le-
 hajtott fejfel, mint akit megverték, elindult a lépcsőn lefelé.
 Már a kapunál járt, amikor észébe jutott, hogy azért legalább
 az ajtóba bele kellett volna rúgnia...

Rajháthy Júlia

Apám

Ujjai alatt zúgott a Pathetique,
 hogy feljajdult a bús, néma zongora!
 Szálegyenes, mint jegénye a sorban.
 Haja ezüstös, de még sincsen kora.

Horatiust olvasott néha este.
 Igaz szenvedélye egy volt: a tarokk.
 Huszonegyesét büszke ki elfogja -
 S szívesen néznek rá a szép asszonyok...

Mint ódon, bájos Krúdy regény hőse
 olyan gavallér volt. Egy "igazi úr"!
 S mikor Rómából nuncius jött egyszer,
 ékesszólóan fogadta. Latinul.

Jó anyja-apja igen korán elment-
 mindig fájdalmasan kísérte a múlt!
 A jezsuiták fia Kalocsán, majd
 Kolozsvárra megy, ahol jogot tanult.

A Nagy Forgósél őt is messze vitte -
 egész Krasznajarszkig röpítette el...
 Felcséget s egy kislányt hozott onnan,
 megkezdte harcát itthon a Semmivel!

Igaz, bátor és humanista volt ő.
 Ott segített mindig, ahol csak tudott:
 szegényt és zsidót, olykor kommunistát-
 de az elveivel meg nem alkudott!

Amikor meghalt, zúgtak a harangok,
 mint megáradt folyó, özönlött a nép,
 ki tetemét titokban hazahozta,
 s megsiratta. Vele zokogott az ég.

Ujjai alatt zúgott a Pathetique:
 Rá emlékeztet az öreg zongora...
 A szonátában a sorsa viharzott-
 s egy elsüllyedt világ vele tűnt kora!

Anyám

Hogyha emlékezem, mindig csak úgy látom -
 a két kezében szatyrokat cipel.
 Fáradtan araszol felfelé a lépcsőn,
 kicsit zihálva, kihagyó szívvel.

Mikor emlékezem, mindig csak úgy látom:
 számkivetett, egyedül van szegény!
 Mint ki nagy viharban, kettétört árbóccal
 bolyong, elveszve élte tengerén!

Hogyha emlékezem, mindig csak úgy látom:
 ikonja előtt arcára borul.
 Kezét a mellén keresztbe összezárja,
 s paroszláv imát mormol. Oroszul.

Esténként az Apám sokszor zongorázott
 szívet szorító, orosz dalokat.
 Anyám melléállt, s csengő, ezüst hangján
 elmerengve dalolta azokat.

Tudom, hogy ilyenkor felködlött előtte
 egy rég elsüllyedt, különös világ:
 szép anyja, hazája és Jekaterinburg,
 hol gimnazista, eminens diák.

Fala komor, őrzött épület az utcán.
 Foglya cár Atyuska! -suttogja a nép...
 szorongva ment mindig, megborozongva arra,
 a gimnázium alig volt odébb.

Mivé lett népe? Mivé lett szép hazája?!
 Hová lett anyja, szülővárosa?
 Hová lett a bájos, szeplős, vidám fruska
 tündéri, kedves, örök mosolya?!

Most, ha emlékezem, már úgy látom fájón:
 béna, erőtlén. Ágyában pihen.
 Szomorú mosollyal ő vigasztal engem,
 némán szenvedve, mély Isten-hiten.

Sorsa cikkcakkos volt, mint egy görbe utca-
 nem egyenes, mint pontos lénia!
 Anyám volt. Szent, mártír. Áldott legyen neve
 Bugaewszky Eugénia!

Kondor Jenő

Nagyapám

Fölötted zsoltáros Isten

koszorúdon méhecskék tánca

Torkunkba nyelt könnyek veled

s agyagos föld rancos zománca

Bendzsa Tamás

Alma mater

sarokban álló hegedű
hideg reszkető húrjain
beszökő hold fénye clikkan
a tudás ódon szekrényekbe bújta
elfeledt tablón
még eminens utolsó mosolya villan

itt álmos csüggedő
ősz fejekben a gondolatok
múltban vájkálnak
időt teret kutatva
süppedve pille szőnyegekbe

odabenn
hol tengerré lett
millió tapasztalat
s éjhídeg versek köveiből építették
a vezeklő siratófalat

de ott nincs már más
semmi több
szél nem rezzen
s a roppant tenger
napnyugta mozdulatlan

Hideg kongó homályú termekben
a szobrokat nemtelen torzítóvá alázták
s a könyveinkből így lett máglyarakás
egy barbár kristályéjszakán

ó hogy vártalak műzsa
jajognak kiürült vénnek
hogy csókjaiddal föléleszd
lanton pihenő kezem
és mennyei szikrát adj nekem

pedig műzsájuk
minden este elment
s gyöngyházfény ujjakkal
a befagyott ablakot verte
virágzó friss reményben
az illékony fiatal éveket féltve

bebocsátást azonban soha nem nyert
így lett szívénél is
fontosabb a forma
s bár a roppant tenger
sziklát ostromolhat
a szikla mindezt
túl kevélyen állja

Változatok

van olyan költő
ki Krisztust formáz
s fennhangon
töpreng az életen
mindennap önmagát tagadja
bár Isten adta
hogy így legyen

van ki csak
a bohócot játssza
s legyint mindenre
fölényesen
egy ujjával a glóbuszt
pörgeti
s Isten adta
hogy így legyen

néhányan
önmaguktól félnek
a vers ostorrá lesz e kézben
minden szó sebeket szaggat
de Isten adta
hogy így legyen

s vannak kik
a Kozmosz szív-égboltján
szárnyalnak önfeledten
eldobva időt és teret
de ők Istentől kérték
hogy így legyen

Németh Dezső

Vágyak

Combjaid közt tenyérnyi árnyék,
s tengernyi mint az éjszaka;
sunnytók, mintha lopva járnék
anyám házába haza.

Elfognak, durván megkötöznek
az álmatlan arcú vágyak,
riadtan lesnek rám a sarkon,
s arcoddal megdobálnak.

Meglöklek, durván bántalak:
tengernyi víz lesz a szemed,
s némán várjuk az éjszakán
áttörő csillagereket.

Didereg bennünk már a múlt is.
Öled krátere elvérzett virág.
Széttört szavaid hullnak bennem,
s széttörik bennem a világ.

Dr. Domonkos János

Fáj-e, ha a lélek elválk a testtől?

Allan Kardec: Szellemek könyve

Felemeli az embert -erősíti szellemét. Gondolatokat ébreszt. Emberformáló eszköz - megismerő-képesség fejlesztő.

Nagy érdeme a műnek, hogy szempontjai egyetemesek és átfogóak, másrészt az, hogy a résztémákat, a kevésbé nagy összefüggéseket olyan kitűnő, általános elméleti keretbe helyezi, amely alkalmas arra, hogy más irányok, korszerűbb elképzelések is beilleszthetők legyenek fogalmi hálójába.

A gyűjtemény arra is alkalmas, hogy általános bevezetőül szolgáljon a témakörbe, de arra is, hogy kedvvel-érdeklődéssel lapozgatható műként éljen.

A szerző: Allan Kardec francia író /Léon Hippolyte Denizard Rivail/ 1803-1869-ig élt. A családi hagyományoktól eltérően nem jogi, hanem bölcsészeti tanulmányokat végzett. Visszatérve Franciaországba sokoldalú irodalmi tevékenysége révén vált ismertté. Párizsi lakásán /1835-40/ ingyenes tanfolyamokat tartott, különböző tudományágakból állította össze előadásai anyagát. Vallotta, hogy a felvilágosítás, a nevelés, a tudás elterjesztése révén hozzájárulhat a francia nép felemeléséhez; a családi és a hazaszeretet elmélyítéséhez.

Mielőtt Allan Kardec néven írt, már saját nevével elismerésre méltó munkásságot fejtett ki. Nem írt előre megalkotott eszmék vagy rendszerek hatása alatt. Nyugodt szemléletként tanulmányozta a tényeket és ezekből következtetett a törvényekre. A világ szellemi birtokbavétele, a valóság megismerésének s a tudat fejlesztésének sajátos formája. A Szellemek könyve c. alapműve 1857-ben, Párizsban látott napvilágot. A most megjelent könyv az 1925-ös magyar kiadás rövidített és nyelvvezetileg javított változata.

A múlt századi francia író szellemi műve bölcsészeti kérdésekkel foglalkozik. A világszerte nagy tudományos és technikai felfedezések korszakában tudományos rendszerezettséggel és klasszikus értelemben vett filozófiai következetességgel létrehozott művet alkotott Allan Kardec.

Azonban a megváltás, a megtisztulás s a felemelkedés nem technikai vagy pszichiátriai kérdés, hanem jellemzően erkölcsi kategória. Jézus Krisztus azért tudta feltámasztani a négy napja halott Lázárt, mert ezzel nyilvánvalóvá tette, hogy ő az Isten Fia, aki úr életben és halálban.

A szerző világos egyszerűséggel veti fel kérdéseit a szellemvilág természetéről, törvényeiről, valamint a látható és láthatatlan világ összefüggéseiről. Az író válaszai révén pedig kibontakozik a megteremtett világ egységes képe. Ugyanakkor a túlvilág is az ember által megismerhető és "belakott" életként mutatkozik meg.

A könyv olvasóját megragadják Isten szellemvilágának szép, vigasztaló közlései a földi élet nagy kérdéseinek megoldásáról. A Biblia néha nehezen értelmezhető részei egyszerűen érthetővé válnak. Például a túlvilágról szóló tanítások.

A léleknek a testtől való elválásáról ilyen megállapításokat tesz a könyv:

- Fáj-e, ha a lélek elválk a testtől?

- Nem fáj. Gyakran jobban szenved a test, amíg él, mint a halál pillanatában; a lélek semmi esetre sem szenved. Azok a

fájdalmak, amiket gyakran a halál pillanatában érez az ember, csak öröm a szellemnek, mert száműzetésének idejét látja letelni.

- Aki a természetes halált azáltal éri el, hogy szervei kimerültek életkoránál fogva, az észre sem veszi, amikor megválk a földi élettől. Hasonló a kimúlása olyan lámpának az elalvásához, amelyből kifogyott az olaj."

A könyv több száz kérdése és válasza közül idézzünk itt két-tőt:

"Szünet nélkül munkálkodnak-e a szellemek?

- Igen, amennyiben gondolkodásuk sohasem szünetel, mert nekik gondolkodás az életük...

- Jól esik-e a szellemnek, ha megemlékezik róluk azok, akiket szerettek a földön?

- Sokkal jobban, mintsem gondolnánk. Ha boldogok, ez a megemlékezés csak növeli boldogságukat; ha pedig boldogtalanok, enyhülést nyújt nekik."

Kardec szellemtana szerint az anyagi világ érintkezhet a szellemekkel, vagyis "a láthatatlan világ" lényével. Ennek megfelelően ilyen kérdésekre is sajátos válaszokat ad:

"Beavatkoznak-e néha a szellemek munkáinkba és mulatságainkba?

- Szoktak-e a szellemek különösebben vonzódni egyes emberekhez?

- Képes-e némely ember valóban pusztá érintése által gyógyítani?

- Sajnálják-e földi örömeik elmaradását egyesek?"

A szerző magvas előszava szerint: a sok szellem, aki e műve megalkotásában közreműködött, különböző korszakokban élt a Földön, hirdette és gyakorolta az erényt és a bölcsességet. Mások pedig nem tartoznak azok közé, akiknek emlékét megörökítette a történelem, de tanításuk tisztasága és a nagynevekkel való összeköttetésük bizonyítja emelkedett voltukat. A könyv az újratestetöltsérről is szól. Ugyanakkor idealista világszemlélet alapján hirdeti, hogy felebaráti szeretet nélkül nincsen üdvösség; az emberek egyenlőségét Isten előtt; a türelmet; a kölcsönös jóindulatot, és a lelkiismeret szabadságát.

Az írásmű műfaját tekintve talán kissé szokatlan, igaz, más korszerű tudományágak területén is egyre gyakoribb és sikeresnek mondható: nevezetesen egy-egy tudományág alapjainak világos, egyszerű szavakba öntött megfogalmazása, olvasmányos stílusban történő közzététele; a nézetek széles körű megismertetése.

/Kiadó: Szellemi Búvárok Egyesülete, 1244 Budapest, Pf:916. Ára:400 Ft. 250 oldal/

Kovács István József

Félúton a Fényúton

Félúton a Fényúton,

Tisztulok Isten-kegyelemmel.

Nem tehetek mást, mert írni kell,

Ne közelítsetek szennyes kezekkel

Lelkes Miklós

Tulipánok

Tulipán lobban-
sárga pillanat.
Kis kertek zöld szívéből
mi marad? Mi marad?

Tulipán lobban -
piros pillanat.
Sok volt-szívdobbanásból
mi maradt? Mi maradt?

Tulipán lobban -
virágos a fény.
Kutya ásít. Kis kertben
madárhangos remény.

Tulipán lobban -
új láng, biztató?
Falevél korhad. Füst száll.
Mit ér, mit ér a szó?

Tulipán lobban -
gyors fényben megyek.
Kis kertajtók csapódnak,
becsapott életek.

Tulipán lobban -
a fénye felett
sír az égen a fecske:
- Mit ér, mit ér a tett?

Tulipán lobban -
virágdús e táj.
Virágos ámtások
jelene, múltja fája.

Tulipán lobban -
zengők a színek.
Rikolt papagáj-újság:
egyre színtelenebb.

Tulipán lobban -
míg kötöz a gond.
Kincset vár, ás az ásó.
Ó, sok kicsi bolond!

Tulipán lobban -
a fénye velem:
kertek hiába-lelkét
most én énekelem.

Tulipán lobban -
a füttyszó ragyog.
Minden élőnek látszó
fény és árny ma halott.

Látok a csendben
üveg fénykezet,
s látom, hogy annyi isten
miként, mit vétkezett.

Int az üvegkéz -
felfénylik a fű.
Hallgat tűnődő dallam,
fájó múlt-hegedű.

Térdelő kertek -
leáldoz a nap.
Zengik a meg sem értett
régi zsoltárokat.

Tulipán lobban -
piros, sárga fény
tér aludni a kertek
sötételő ölén.

Tulipán, édes,
virágfény-csaló!
Jól tudod: mit sem ér most,
oly hiába a szó!

Int az üvegkéz,
Sötétlik a fű.
Múltunk hallgat a szívben:
búval dús hegedű

Németh Dezső

Mióta

Mióta vérembe oltva
kitöltött ereimben futsz,
mint vörös égbolt a hegy mögött
a távolban meglapulsz.

A pillanat is érted zörren
karórám üvege alatt,
s életem viharverten
ázott kabátban szalad.

Átvirrasztott éjszakából
dülöngve térek hozzád;
a sötétbe kitett szívemet
szavaid megbotozzák.

Nincs szebb titok magunknál:
a rejtett léleküveg
mélyén riadtan futnál
árnyékként mint a rémek.

Csak elszakadni sebtelen
a csöndbe felszívódva,
csak meg ne hallja senki sem,
mintha nem is lett volna...

Nem is lett volna szerelem...
Az évek állva vannak?
Hiába kellett vérzenem,
ha végül megtagadlak.

Élesek a kések ma is,
mindig is azok voltak;
fekszünk egymás mellett
szótlán, mint a holtak.

N. László Endre

Magyarok a szlovén népköltészetben

Krajinában és Karintiában, pontosabban pedig a Möll, a Dráva és a Lavant völgyében - már a római kort megelőzően is - virágzott az aranymosás, de még az aranybányászat is. Tehát egyáltalán nem véletlen, hogy a sárga fémek kedvelő avarok megszállták, meghódították ezt a területet. Így a VI. században hatalmuk alá kerültek az ott akkoriban megtelepedett szlovének /vagy vendek/ is. A szláv Krajna /krajina/ elnevezés határt, határ- vagy végvidéket is jelent.

A folyók, patakok fővenyében és a hegyek szikláiban rejtőzködő, s onnan kitermelt arany végig fontos szerepet játszott, s játszik mindmáig a szlovén mese és mondakincsben. Ennek a valóban szép és értékes anyagnak összegyűjtésével és feldolgozásával legelőször egy német költő, Baumbach Rudolf /1841-1905/ foglalkozott komolyan. Ebből az anyagból itt vázlatosan ismertetek néhányat.

Az aranyzarv regéje

A hátsó Trenta egy távoli tanyáján élő fiatal vadász dúsgazdag leányba szeretett bele. A leány apja hallani sem akart róla, hogy egyetlen gyermekét egy éhenkórász vadászhoz adja. De ravaszul azt mondta neki, feleségül veheti a leányát, ha lelövi az aranyzarvú zergét, a hegység virágos kertjének védszellemét. Ha sikerül rábukkannia, és észrevétlenül követnie, az nem csupán a Bogatin sziklarenetegében elrejtett mesés kincsekhez vezeti el őt, de a fejéről letört arany szarv varázsereje meg is nyitja előtte a rejtek sziklakapuját... A szerelmes legény megesküdött a leánynak és az apjának, hogy élete árán is megszerzi az aranyzarvat...

A rege magyar vonatkozása

Azért említettem elsőként az iménti regét, mert Bogatin sziklarenetegének van egy, a honfoglalás korába visszanyúló magyar vonatkozása is!

921-ben /az évszám mindenütt más és más/ alattvalói felláztak Berengár, Itália királya ellen. Erre ő korábbi ellenségeitől, a magyaroktól kért segítséget. Az állítólag szláv eredetű magyar vezér, Bogát visszasegítette a trónjára, s hálából Berengár rengeteg kincsel ajándékozta őt meg. Bogát, mivel sietős volt az útja, ennek a mesés kincsnek legnagyobb részét abban a sziklavadonban rejtette el, melyet később róla Bogatin-nak neveztek el a kincset kereső szlovének...

Bár a magyar történelem sehol nem említ ilyen nevű honfoglaláskori, ráadásul szláv származású magyar vezért, ez a név nem költött, egy valóban élő, s tekintélyes, gazdag személy lehetett. Nevét őrzi a tihanyi apátság alapítólevelében a Balaton-felvidéki "Bagát meze", valamint a Somogy megyei Alsó- és Felsőbagát!

Anonymus szerint Bulcsu volt a Berengár megsegítésére küldött magyar vezér, aki éppen gazdagságának köszönhetően kapta a szlovéktól a Bogát vagy Bagát, azaz a "gazdag"

előnevet. Szerintem azonban ez az előnév lehet török eredetű is! A "bogáz" vagy -lággyabban ejtve "bogház" török szó magyar jelentése "torok". Eppen Bulcsuról említi egy rege, hogy erős hangja áthatotta a csatazajt, s neki serege irányításához nem volt szüksége kürtre, mint vezértársának, Lehelnek... /A "bogáz"- átvitt értelemben- jelenthet torkolatot, tengerszoros is./

Triglav rózsakertje

A regében szereplő alpi virágos kertek talán a Juli-Alpokban lehetnek, vagyis a kopár, sziklás területen, a Hribarce fennsík és a Komarza nevű kőfal között, a hét Triglav-tó környékén... Valahol ott -legalább is a rege szerint- még virítanak "a triglavi rózsák", fehérén és szüziessen. Csak azok a becsületes és jó emberek láthatják meg őket, akik vasárnapi napon születtek...

A Triglav /terglow/ a Juli-Alpok Trenta hegycsoportjának legmagasabb csúcsa /2865 m/. Egy igen meredek mészkőhegy a Száva és az Isonzó vízválasztóján, mely az I. világháborúban fontos hadállás volt.

A Triglav is szláv elnevezés, annyi mint "Három- vagy Három fej". Állítólag a polábok háromfejű istene, aki szent fekete lova lábával jövendőlt. Stettinben és Wollinban templomot is építettek neki. A nagy hegyek között, mély folyóvölgyekben lakó szlovének ítoszaiban, regéiben és mondáiban igen nagy szerepet játszik az arany, mint a fény, az égi világosság "megtestesülése". E kettőnek kapcsolata, s gyakran azonosítása újabb és újabb hangsúlyt kap azokban a bűvös tárgyakban, melyeket a napot megszemélyesítő ifjúnak el kell nyernie, hogy legyőzhesse a sötétség és a fagy démonait, hogy a hosszú tél után ismét a világosság uralkodhasson a völgyek mélyén lakó, fényre és megre sóvárgó emberek felett.

A hős, a gonosz tündér és a Vedomec madár

A másik hitregében egy olyan almafa birtoklásáért harcol az isteni hős, mely naponta egyetlen egy aranyalmát terem. Ez a napi egy aranyalma a felkelő napot jelképezi.

Ezt az "almát" egy sötét felhő, vagy annak képében egy gonosz tündér elrabolja, s ha a hősnek nem sikerül azt visszaszereznie, sötétség borul a világra...

A gonosz tündért, csak az aranyszárnyú Vedomec /mindentudó/ madár segítségével győzheti le az embereket és a fényt védelmező hős. Ő arany színű táltosparipán ül, s az aranyszínű ír /folyékony arany, vagy a napsugarak, esetleg a tűzfény által megszínezett víz/, mely a hős haját is arannyá változtatja, szintén a sugárzó napnak és magának a világosságnak a jelképei...

A szűz és Szent György

A pogány emberáldozatok emlékét őrzi egy később "megszelídített" hitrege. Ebben a tél hidege és sötétsége által "leigázott természetet" csak a gonosz sárkánynak feláldozott szep-lőtelen szűz mentheti meg. Őt gonosz anyja vagy mostohája taszítja a szörnyeteg elé. Ha az elégedett áldozattal, jöhet a világosság, a meleg, a várvavárt tavasz... /Szűz vagy szüzek

feláldozása - más és más céllal - több ősi vallásban is szokás volt!

A térítés korában aztán a papok "megkeresztelik" ezt a pogány hitregét is, egy szent beiktatásával! Kiderül, hogy Mar-jeticának, a feláldozandó szűznek Szent György a fivére! Ő egy bűvös övet ad a húgának, aki ezzel megkötözi a gonosz szörnyeteget. Ezek után már igazán nem esik nehezére a sárkányölésben nagy gyakorlattal rendelkező szent fivérnek a szörny megölése... / Más, talán a legősibb regeváltozat szerint maga a nap a sötétség és a hideg démonát legyőző aranypán-célos lovag!

A Pardicsom-tó regéje

A szlovének lakta hegyvidék minden kisebb-nagyobb táv-nak, tavacsájának külön szép meséje van. A hitregei jellegű Pardicsom-tónak is. Ebben a tóban pedig az a legérdekesebb, hogy sok igazi tó közül az egyetlen, mely csak a vendek kép-zetében létezett...

Ez a tó egy roppant magas üveg-, illetve jéghegy mögött van. Szélborzolta hullámai hol ezüst-, hol aranyként csillognak, s ezüst és arany hattyúk ringatóznak rajtuk. A tó fenekén van a mennyország arany kulcsa, s ezt csak az arany hattyúk egyi-ke hozhatja fel az irdatlan mélységből...

Törpék, manók és kalandorok

A Vendek meséiben, mondáiban is szerepel az erdőben, szik-labarlangokban lakó, általában zöld kabátot és piros sapkát viselő, torzonborz, Serat vagy Malik nevezetű törpe. Az egyik jó-, a másik rosszindulatú, esetleg kimondottan gonosz. De mindkettő mesés kincsek rejtekének tudója és őrzője. A jó megmutatja az arra érdemes embereknek a földbe, barlan-gokba, fák odvába vagy vízbe rejtett kincseket, és szerencsét hoz a házhoz.

A gonosz manó azonban éppen ellenkezője ennek! Hagyja, hogy a kincsre sóvárgó ember kövesse, maga után csalogatja őt, hogy mély szakadékban, földalatti útvesztőben, folyó gyil-kos örvényében veszejtse el. De ha meg is mutatja a kincset, a dús aranyeret, vagy a folyó medrében a hatalmas aranyrő-gőt, a tulajdonosára csak romlást hoz...

E mesék és regék szinte elválaszthatatlanok a valóságtól, az igaz történetektől. Szerepelnek bennük az aranykereső "ola-szok és velencei" kalandorok, s a törpék-manók vitathatatla-nul -közeli vagy távoli- rokonságban vannak például a mi fel-vidéki bányaműveinkkel, akikről oly sok mesét jegyezett le a mi tudós Ipolyi Arnoldunk. De távoli "rokonai" még a csalló-és szigetközi "zöld emberkének" is, akik között egyaránt akad jó és gonosz, s akikkel még a kabátjuk színe is egyező.

Mátyásra várva...

A többször emlegetett Triglav-hegy barlangjában pihen -va-lami égi jelle várva -Mátyás király a fekete seregével, hogy aztán megszabadítsa Krajnát minden bajától. Az a Mátyás, aki ugyanúgy osztogatta az aranyat és az igazságot a szegény népnek, mint Markó királyfi. A mondák szerint mindkettő-jük feleségének neve Alenka! A valóság viszont kissé más.

Mátyás száz évvel később élt, mint Markó, azaz Márk király-fi!

De mit számít az emléküket őrző népnek ez a száz esztendő? Ezt a Markót egyaránt magáénak tartja minden délszláv nép, még azok is, akik a közelmúltban egymás vérént ontották, egy-más ellen háborúztak.

A valójában szerb Markó/Márk/ királyfit a horvátok horvát-nak, a szlovének szlovénnek tartják! Nagy szív a nép szíve, jó emlékezet a nép emlékezte. Befogad és megőrzi mindenkit, aki szeretetét, megbecsülését kiérdemelte...

Azok a délszláv tündérek

A szlovén hitregéknek is gyakori szereplője a jó vagy gonosz tündér, azaz -a szláv nyelvek legtöbbször- a "vila". /Bolgár nyelven "szamovila". Strausz Adolf: Bolgár néphit. Budapest. 1847. 103. o./

A "vila" a délszláv regék szerint általában fiatal és nagyon szép, fehér ruhába öltözött nő. Többször hegyi erdőben és sziklás vidéken tartózkodik, források, folyók és tavak közelé-ben. Szereti az éneket és a táncot, de azt már nem, ha hívat-lan földi halandók meglesik, vagy megzavarják a mulatságát. Ha megharagítják, felemelkedik a levegőbe és halálhozó nyíl-vesszőjét /villám/ az emberekre lövi. Szarvason nyargalászik, a gyeplője pedig kígyó... Ilyen tündér szerepel abban a regé-ben is, melyet már olvashattak, mivel szereplője a sárányat osztogató Markó.

A krajnai nép Mátyás királyja

Végre tudomásul vehetnék a mi illetékeseink is, ha azok akar-nak maradni, hogy: "...A mi nagy királyunkat, Hollós Mátyást, minden szomszéd nemzet glorifikálja, s egyik-másik el is hő-dítja tőlünk, -írja Prém József /Mátyás Király Emlékkönyv. Budapest. 1902. 236. o./ -majd így folytatja: "...Az apáról és fiúról, kik a kereszténységet megvédték a pogány török ellen, egész monda-kör szől Krajnában; szebb és bővebb, mint az a monda-kör, mely a krajnaiak "igazi" nemzeti hőseit, Markó ki-rályfit dicsőíti..."

...Ragyogó nyombusszal veszi körül a krajnai nép költészete Mátyás királyt. Ha végigolvassa az ember ezeket a változatos hangú és tartalmú verseket, melyek mind rajongva és szeret-ve dicsőítik a legigazságosabb királyt: elszorul a szívünk, hogy a magyar népköltés mennyivel szegényebb a Hollós Mátyás nevét megőrző nótákban..."

De mennyivel buzgóbb hőstelenítésben a magyar kenyeret faló, de idegen lelkű illetékes az Olümposznak vélt fővárosi szemétdombon! -mondom és írom én keserű, nagyon keserű szájjal.

Jegyzetek

Möll, a Dráva 65 km hosszú mellékfolyója.

Dráva, a Duna egyik legjelentékenyebb jobboldali mellékfo-lyója. Hossza 749 km. Már Sztrabon és Ptolemaiosz is emlí-ti.

Lavant, a Dráva baloldali, 64 km hosszú mellékfolyója.

Avarok és előttük a hunok nagyon kedvelték a nemesfémeket. A stratégiain kívül ez volt a másik ok, hogy Attila 442-

ben megszerezte a rómaiaktól, Baján avar főkapán pedig 582-ben foglalta el Sirmiumot, az "aranyvárost".

I. Berengár, Itália királya. A magyarok 899-ben a Brenta folyó mellett seregéből kerek 20 000 embert levágtak. Ennek ellenére 924-ben a magyarokhoz fordult segítségért. Ellenségei még ugyanabban az évben orvul legyilkolták, mire a magyarok bosszúból felgyújtották Páviát és óriási zsákmánnyal indultak haza. Salamon Ferenc ír erről bővebben: /A magyar hadi történehez a vezérek korában. Századok. Budapest. 1876/

Bogát és **Dursák** vezérlete alatt verték meg a magyarok Berengár ellenségeit. Van Bogát /Nyírbogát/ nevű helység Szabolcs vármegyében és Csík vármegyében pedig Bogáth nevű, régente erődített és lakott hely volt.

Bogát-Radvány nemzetség. Kézai szerint cseh származású magyar nemzetség.

Száva, a Duna egyik legnagyobb jobboldali mellékfolyója. a hossza 933 km. Krajnában, a Triglav hegy tövében ered. **Isonzo**, 128 km hosszú folyó, az ókori Sontius.

Juli-Alpok, az Alpok mészkővonulatának keleti vége.

Ipolyl Arnold püspök, történétíró /1823-1886/. Legfontosabb munkája az oly sokáig méltatlanul elmarasztalt Magyar Mythológia /1854/.

Marko Kraljevic, annyi mint Markó királyfi, a szerb, horvát, vend és bolgár népköltészet főhőse Vukasin király fia volt és 1380 körül királyként uralkodott Makedóniában, Prilipben. A nép-mondák legkiválóbb és legismertebb hőse nem csupán a szerbeknél, horvátoknál, szlovéneknek és bolgároknál, hanem a nem szláv albánoknál is. Markó a görög Heraklész és a perzsa Ruzstem képmása. A mondák némelyike szerint legyőzhetetlen volt, határtalan ereje és rendíthetetlen akarata volt. Háromszáz évig élt és teljesen egészségesen halt meg, vagyis aludni tért egy barlangba, ahonnan még valamikor visszatér és a török birodalmat megsemmisíti. A Markóra vonatkozó délszláv népdalok már számtalan gyűjteményben megtalálhatók. Más nyelvekre is sokat lefordítottak közülük. Magyarra Margalits Ede /író, egyetemi tanár, Zágrábban született 1849-ben/ fordította 1896-ban, s Budapesten jelent meg, horvátul pedig a Horvát Matica kiadásában /Zágráb. 1897/

Krajna, megjegyzem még, hogy a történelmi Magyarországnak igen nagy szüksége volt Ildria híganyára, mely Almaden /Spanyolország/ után Európa leggazdagabb híganybányája. /Almaden bányáit már a rómaiak művelték. Akkori neve pedig Sisapa volt.

Kondor Jenő

Mivégre

Kóróval száradó idő ez.
Kutyánk remegve néz az égre.
Micsoda varjúcsoportok
repülnek fölénk?

Jaj, miért,
mivégre?

Németh Dezső

Tülevél

Jött a fenyő forradalom:
zöld tűkön lapult az árny,
s látszott egy égő alkonyon
a sötétlő fekete szárny.
Egy vércse kiáltott fönt
a döllyős hegy sziklaormán.
Itta az ezüst fényzőnt
az ég, sötétlő mély torkán.
Sietve léptem, már tudtam
a fenyők harcának végét,
vitték vágva, kötve őket,
hogy Jézusuk utolérjék.
Futottam föl, térdre estem:
káprázat minden, ócska láрма,
keresztben vagy nem-keresztben
hal meg az ember igazsága -
Az eszme mindig változik,
a szabadság dilemma csak.
Ki magának törvénykezik,
nem védi meg a házat.
Pártok? Sok kis zseni tolong,
ravaszabb papokkal potyáz;
új szent kurzusuk ügyében
dönt népünk helyett a Ház.
Szeretettel mondanak annyit,
világon nincs is annyi tán;
a pártvezér rájuk sandít,
és sír Jézus a keresztfán.
S zokog Jézus a keresztfán:
a sarkon koldus didereg,
a sarkon éhesen sír egy lány,
s dobognak NATO-szekerek?
S ontnak nagyokos médiák
töménnyé súlykolt híreket,
tobzódik sok fuser svihák,
megmondják mindig mi lehet...
Fenyők tű-szuronyán könnyek:
csillog a reggeli harmat,
holnap új fejszések jönnek,
de nem tudni mit akarnak.
Ellenünk vívunk háborút?
Hazánk lefejezzük újra?
Felszedve minden magyar-út?
Megyünk mások mögé bújva?
Germán, Frank, Jenki mind épek.
Csak mi leszünk végleg csonkák? -
Azt is nézik, hogy hova lépek.
Hogy mit mondok, azt is mondják.
Jött a fenyő forradalom:
zöld tűkön lapult az árny,
s látszott egy égő alkonyon
a sötétlő fekete szárny.

Bitter T. Ákos

Búvölet

Mintha méhedben lennék
 édenkert szülője,
 vagy tán e világban
 morfium rabjaként,
 enyhülés vagy nekem
 fájdalmaim között,
 áhított világom
 délibábjaként.

Mint fénytincs a reménység
 békétlen lelkemre,
 lezúllott szellemem
 kéjelgve heverész,
 mennybéli adomány
 Beethoven zenéje,
 s kétarcú temploma
 bezárul ismét.

Hajnalpír

Rejtett vágy: mosolyt nézni arcodon,
 amint ébredsz sértetlen hajnalon,
 együtt látni egyazon színeket,
 csend szüretjén érezni testedet,
 megtört álmodat csókkal folytatni,
 esti hangodat újra hallani,
 óvni féltőn akár a viharban,
 s mint megmentőd tartani karomban,
 fájdalmadra lenni gyógyító tapasz,
 bánatodra hitet adó vigasz,
 rabbá tenni a múltó perceket,
 hinni abban, hogy időnk végtelen;
 S ha boldog nyugvás ismét körbefon,
 tovább örízném a mosolyt arcodon.

Kondor Jenő

Menedék

Rejtőzöm kis virág szívébe
 levél alá szótlanul
 fölöttem napsugár fehérlik
 s a zivatar robogva elvonul

Lelkes Miklós

Csillagbiztató

Zöld tüerdő forrongott.
 Fénnyé csengett a csend.
 Ijedt kékszín manócskák
 vitték a végtelent.
 A harkály öreg fából
 vad hangsort pengetett.
 Ágrésen átsiettek
 elcsengett fényszemek.

Míg mentem -vén varázsló,
 kit legyőzött a szél -
 láttam: gyors nyúlcsipőben
 fut a felhős fehér.
 Tudtam, hogy annyi minden
 mi volt - hiába volt.
 A csillag annyi szívből
 más tájra kóborolt!

Menekült minden, minden
 mi szép volt és szabad,
 s jött bohócos hazugság,
 s véle csaló szavak.
 Megjött a rét és ment el
 az árny, a fény, a nap -
 feketeség kötözte
 gúzsba a szárnyakat.

Tudtam: az új középkor
 nem új, mint annyi más -
 csak mohó ujjú érdek,
 álszent szemforгатás,
 táj, amely bünt palástol,
 amelyen dúl a gaz,
 s csak az: trónon a gázság,
 annyi a színigaz...

Fent a sárkány kacsintott.
 Sötét lett minden út,
 s hozta egy hamis béke
 a rejtett háborút.
 Tudtam: a szél legyőzött,
 s most száll kihűlt zenén,
 s most nem visz szebb világba
 szó, tett, út, költemény,

a becsület most gúnyt kap,
 a munka láncokat,
 s bámul egy becsapott nép
 táncos vihancokat.
 Most, Vers, egyedül őrződ
 a Szépség csillagát:
 pirosuló csillag-lélek
 benne ragyogj tovább!

Dénes Géza

A memória-zseni

Flórinak, egykori iskolatársamnak csodálatos emlékezőtehetsége volt. Valóságos memória-zseni.

Visszaemlékezett a legjelentéktelenebb esetekre is, és emlékezete soha nem hagyta cserbe. Már iskolás korában rengeteg hasznát vette csodával határos memóriájának.

Nem kellett bemagolnia a leckét, egyszeri olvasás után az egész latin szótárt elismételte gondolkodás nélkül. Mivel nem kellett tanulnia, könyvekre sem volt nagyon szüksége, s az értük kapott pénzt más hasznos dolgokra: cigarettára, parittyára fordíthatta. Flóri volt az osztály legjobb tanulója, jeles volt az elemiben, majd jelesre érettségizett. Egy vállalathoz került, ahol elkápráztatta az igazgatót memóriájával. Az igazgató ki-nevezte személyi titkárává, s ettől kezdve háromszor olyan gyorsan ment az ügyintézés, mint Gizike idejében. Nem kellett az akták között kutatnia, fejből tudta, ki, mikor, milyen ügyben járt a vállalatnál, és az ügy milyen iktatószámom fut. Csak éppen feketekávé nem szolgált fel, és nem illegette magát, mint a Gizike.

Ritka emlékezőtehetségéről tett tanúságot azzal is, hogy fejében volt az egész vasúti menetrend. Egyáltalán nem emlékeztem arra, hogy Flóri nem emlékezett volna valamire.

Alig fél éve aztán az történt, hogy ez a tehetséges barátom lihegve megállított az utcán:

- Kérlek, ne vedd rossz néven, az egyik butikban felfedeztem egy csodálatos estélyi ruhát, viszonylag olcsón. Jön a házassági évfordulónk, megvenném a feleségemnek. Most nincs nálam annyi pénz, ha tudsz, adj kölcsön 3.000 Ft-ot, nem akarok sorbaállni a betétkönyvvél a postán.

Természetesen a zsebembe nyúltam, és leszámoltam neki három ezres bankót. Édes mindegy -gondoltam, hogy az én zsebemben van-e a pénz vagy az övében. Úgysem költöm el.

Az idő pedig telt, rohant. Pár hónap múlva célzásokat tettem a kölcsönre vonatkozóan, de Flóri ártatlanul nézett rám. Nem értett belőle semmit. Megdöbbsentem. Lehetséges volna, hogy ez a tökéletes memóriájú Flóri nem emlékezne a kölcsönre? Tegnap aztán újra felemeltem a szavamat. A szemembe nézett és fahangon ennyit válaszolt:

- Egészen remek, kirándulásra alkalmas időnk van. A nyugdíjas csoport ingyenes kirándulást szervez Gyulára.

- Nem addig az Flórikám, - vágtam vissza. Az a 3.000 forint, amit fél éve kölcsön adtam neked, most már kell. Nem várhatok tovább. Remélem emlékszel rá?

Azt vártam, hogy bocsánatkérően dadogni kezd, és zsebébe nyúl, hogy visszaadja az összeget. Ehelyett gúnyosan felkacagott:

- Látod, ez vagy te. Ilyen memóriád van neked. Nem emlékszel, hogy holnapután lesz három hete, délután fél négykor összehívtunk Rákoshelyen a Baross utca 19 számú ház előtt? Az úttesten éppen egy sörösládával megrakott teherautó ment, rendszáma DVA-760, a vezetője perge bajuszú negyvenes férfi, piroskockás sapkával a fején, a túloldalon pedig kint állt a borbélyműhely előtt az a csinos kozmetikus lányka, aki neked is tetszik, s én a belső zsebembe nyúltam, és nagy

hálával átadtam neked a kölcsönt. Pontosan egy darab ezrest, három ötszázast és öt darab pirosasú százast. Hát nem emlékszel, édes barátom?!

Erre a fejbevágoan pontos adathalmazra nem lehetett nemet mondani. Minden esetre ezentúl a legnagyobb emlékező tehetséggel megáldott embernek sem adok kölcsönt.

Pető Rita

Emberutánzatok

Emberutánzatok vagytok,
Emberi testben állatok!
Állatként viselkedtek,
Egymást széttépitek,
Vannak egyáltalán érzéseitek?
Éreztek valamit egymás iránt?
Érdekel titeket, hogy másokat mi bánt?
Figyelték ti egymásra?
Nem!
Sívár a ti életek,
Azt hiszitek boldogan éltek,
Mert van pénzetek.
Igaz, pénz nélkül semmit nem lehet elérni,
De az emberi értéket senki sem nézi.
Gyűlölet van szívetekben,
Szeretet csak néhol terem.
Különbséget tesznek két ember között,
Mert az egyik sötétbe öltözött.
Egyik sem különb nálatok,
De ezt nehéz felfognotok.
Emberi testben állatok!
Igen, emberutánzatok vagytok.

A mosoly

Ha boldog vagy,
vagy netán viccet hallasz
ajkad mosolyra nyílik,
s fehér fogaid kivillannak.
-De szép a mosolyod -szól a
melletted ülő fiú.
S te boldog vagy,
mert már ezt is tudod.

A szerk. megjegyzése:

Felhívásunkra érkezett!

Pető Rita 17 éves. Nyírmeggyesen él. Első próbálkozásai jó témaválasztásról tanúskodnak. Mondatai túlzottan köznyelviak. Költői eszköztárát bővíteni kell költői képekkel, és jobban megformált mondatokkal. A mosoly c. versét ítéltük a legjobbnak.

T. Ágoston László

Eltékozolt évek

Csak ült a szobájában és nézte az üres rajzállványt. Máskor is megtörtént ez vele, hiszen világéletében úgy szeretett dolgozni, hogy először maga elé képzelte a már kész épületet kerítéssel, parkkal, a teljes környezettel, és ebből bontotta le a részleteket. Most azonban nem volt papír a rajztáblán. Minek is lett volna? Senkitől sem kapott megrendelést, és a feje is olyan üres volt, mint a kifüstölt méhkas. Nézte az állvány padlóba gyökerezett lábait, és kesernyésen elmosolyodott. Gyanta szagot érzett, a frissen gyalult fenyő édeskés gyanta szagát. Aztán meg a halottasház illatlemélei kavartak föl benne. Kesernyés krizantémok, gyertyák, művirág koszorúk, dohos gyászdrapériák. A koporsóban apja kisimult arcát látta.

Mióta minden nappal közelebb jutott ötvenedik évéhez, gyakran gondolt a halálra. Nem dacosan, lázadóva, mint a húszévesek, nem is megfáradt bölcsességgel, mint az aggasztányok, inkább valamiféle gyermeki kíváncsisággal. Annyi mindent kipróbált már életében, annyi kudarcot kellett bezebelnie, hogy ettől várta élete nagy kalandját, mely olyan világba röpíti, ahol számára is terem valamiféle babér. Nem tudta szavakba önteni, mit is vár ettől az átváltozástól, azt se tudta, mi lesz majd azután, csak a zsigereiben érezte, hogy valaminek történnie kell, hiszen az nem lehet, hogy ennyi felhalmozott energia semmivé váljon. Apja, nagyapja életére gondolt. Egyikük sem érhetette el, amire vágytak. A többi öséről nem lehettek emlékei, de az biztos, hogy ahány halottat látott, mind kisimult vonásokkal feküdt a koporsóban.

És itt van ő, P., a tervezőmérnök, az építész, akinek most kellene a csúcson lennie. Házakat, városokat kellene építenie, hiszen ehhez ért, erre született. Az sem lehet vitás, hogy megtudná csinálni. Százszor bizonyította már, hogy a legjobb szakemberek közé tartozik.

Az apja is bebizonyította, hogy a legjobb gazdák közül való. Senkinek sem voltak olyan szép lovai a faluban, mint neki. A kukoricaföldjét hét határban megsodálták.

Őreg korában mégsem lehetett több, mint tejeskocsi a térszében. Ő meg itt ül a rajztábla előtt, és lyukat néz a levegőbe. Az apja is halkszavú ember volt, soha nem állt a hangoskodók közé. Akkor kezdett el káromkodni, amikor elvették a földjét és vágóba hajtották a lovait. Fél évet ült érte. Azt sem tudták, él-e még...

Micsoda világ ez, ahol annak van igaza, aki hangosabban kiabál? Micsoda világ ez, ahol csak a haláltól várhat az ember megnyugvást? Micsoda világ ez, ahol az építész munkanélkül bámulja, hogy a fegyvergyáros nem győzi zsebre venni a dolárait?

Már-már ott tartott, hogy hangosan elkáromkodja magát, amikor megjelent a szoba ajtajában Irén, a felesége és halkan figyelmeztette:

- Indulnod kell, szívem... Rögtön két óra lesz.

- Megyek - mondta, mintegy fölriadva álmodozásából, megyek.

Egy építész vállalkozóval volt találkozója a belvárosban. Állást ígért neki valami német érdekeltségű, most alakuló cég-

nél. Maga sem tudta mit várhat ettől a megbeszéléstől, sőt azt sem tudta biztosan, ő mit akar, de úgy gondolta, a mostaninál csak jobb lehet. Másfél évig volt munkanélküli, mire nagy nehezen talált egy kft-t, ahol alkalmazták művezetőnek. Harminc emberrel dolgozott a belvárosban. Roskadozó, százéves épületeket kellett renoválni. Jól járt vele a vállalkozó, hiszen nem kellett tervezőt felfogadnia, P. minden rajzot, számítást elvégzett, a hivatal ráütötte az engedélyre a pecsétet, s már húzhatták is föl az állványokat. Kezdetben ez a munka is tetszett neki. Igaz, olykor hajnalig görnyedt a rajztábla fölött, de látta maga előtt a megíjjult, mésszagú házakat, és ez boldogsággal töltötte el. Reggel fűtyörészve nézte a maltert keverő kőműveseket, és estig buzgón dolgozott velük.

Egyik nap összefutott a Rákóczi úton egy volt évfolyamtársával. Nagyon megörültek egymásnak, beültek a legközelebbi sörözőbe és elmesélték, ki mit csinál mostanában, mit tud a régi barátokról. Amikor P. a tatarozásról beszélt, a másik megkérdezte, mennyiért vállalta. Megmondta.

- Bagóért dolgozol, öregem... - húzta el a száját a barátja. - Nálam egy kezdő kőműves keres ennyit. No, de hát ilyen világban élünk... Az érvényesül, aki jobban be tudja csapni a másikat.

P. kezében megállt a söröspohár. Apja jelent meg lelki szemei előtt, amint a két zörgő csontú gebével végighajta a falu főutcáján.

Másnap magához hívatta az igazgatót.

Csak azért kérettelek - mondta -, mert a belső tatarozási tervezet a Tomori nevére íratam. Gondolom, jó ha tudod, nehogy később probléma adódjon belőle. Sokat segített nekem ez az ember az adóhivatalban... Jár neki tíz százalék. Kőműves munkát csak nem írhatok a szerződésbe...

- Tervezést igen? - csattant föl P.

- Hmm... - villant meg az igazgató szeme. - Nem is tudtam, hogy ennyi önérzet szorulhat egy munkanélkülibe... Kár... Azt hittem szót tudunk érteni...

A kávéházban még kevesen voltak. Az ablaknál két idősebb hölgy kevergette a feketét, a boxban szerelmes párról ölelkezett. Az egyik márványasztalnál forintot cseréltek dollárra. Suttogó hangjukat nem értette, de mozdulataikból arra következtetett, hogy nézeteltérés lehet az árfolyam körül. A sarokasztalnál jól öltözött, középkorú férfi aktákat szedett elő a táskájából. Nyilván üzleti tárgyalásra készül... A pincér fehér szalvétával a karján, ugrásra készen támasztotta a pultot. Éppen nem volt dolga, a pultoslánnyal beszélgetett.

Az ajtó közelében telepedett le, hogy rögtön észre vegye, ha megérkezik a vállalkozó. Ő azonban késett. Lassan itta a kávéját, minél tovább tartson, és szinte percenként leste az óráját. Húsz perc múlva fészkelődni kezdett. A pincér tekintetéből látta, hogy rendelni kell valamit, vagy szedni a sátorfáját, mert ez nem az a hely, ahol elücsöröghet a vendég üres kávéscsésze mellett. A tárgyalás pedig alighanem kútba esett...

Már éppen szólani akart, hogy fizet, amikor szinte táva maradt a szája a csodálkozástól. Egy középkorú nő libegett be az ajtón olyan fenséges magabiztossággal, amilyennel az uralkodók szoktak elvonulni alattvalóik előtt. "Olga" csúszott ki a száján akaratlanul is első felesége neve. Legszívesebben visszazívta volna a szót, elbújt volna az asztal alá, de nem tehetette. A nő kacéran felé fordult, negédesen elmosolyodott, és hozzálibegtette illatfelhőjét.

- Te vagy az, P. drágám? - mondta a kezét nyújtva. - Hogy kerültél ide, ahol csak jobb emberek szoktak találkozni? P. nagyot nyelt, s körülnézett, hallotta-e valaki Olga sértő megjegyzését. Senki se figyelt rájuk, csak a pincér fordította el torz mosolyát.

- Üzleti tárgyalásom lett volna - mondta -, de a jelek szerint késik a partnerem...

- Nocsak?! - csillant föl Olga szeme. - Csak nem kezdél bele valami sokat ígérő vállalkozásba? Nem ismerlek rád! Te, az örök vesztő, mint üzletember? A végén még félreismertelek...

- Lehet... - hagyta rá P. - Tudod...

- Semmit se tudok, de roppant kíváncsi vagyok. Mindent tudni akarok! Hanem azért meg kell állapítanom, hogy roppant udvariatlan pasas vagy. Elnézed, hogy egy hölgy itt ácsorogjon az asztalod mellett...

- Bocsáss meg, Olga, de éppen indulni készültem, amikor jöttél. Ne haragudj, mennem kell...

- Szó se lehet róla, barátocskám! Tőlem nem lehet csak úgy megszökni! - Ezzel fogta magát és letelepedett P. mellé. - Engem is várnak, de majd megvárnak. Tudod, most egy politikus a barátom. A múlt héten Párizsban voltunk. Akadt ott némi kis hivatalos dolga, én meg szétnéztem a városban. Vettem néhány cuccot, beugrottunk az operába, megymás. Tetszik ez a kis gönc rajtam?

- Nagyon csinos vagy... És a lányok?

- Anyámnál laknak, hisz tudod. Engem nagyon lefoglal ez a pártszervezés, alig vagyok itthon. Ezek az állandó vidéki nagygyűlések, aztán meg a külföldi utak... Fárasztó, no, fárasztó, de végre azt csinálhatom, amit mindig is szerettem volna.

- És Karcsi, a férjed?

- Férjem? - kapta föl a fejét megrökönyödve, hogy csilingelni kezdtek a hatalmas, arany fülbevalói. - Azt a nimant nevezd férjemnek? A nevét se ejtsd ki előttem, mert harapok! Most éppen adócsalásért ül Vácott. Becsapott, átvett, megérdemli a sorsát. Nem mondom, jórészt én segítettem, hogy odakerüljön, de ennyi elégtétel nekem is jár. A legszebb éveket rabolta el az életemből. De mesélj már, hogyan lettél vállalkozó?

Nincs mit mesélnem - vonta meg a vállát P. - Hanem az meglep, hogy te pártszervező lettél. Gondolom, a kormánypártnál...

- Naná, drágám! Mit kezdenék én valamiféle csóró ellenzéki társasággal? Amikor megismerkedtem Tiborral, éreztem, hogy ez az én világom. Mihelyt győztek a választásokon, azonnal be is léptem a pártba. Ez egy igazi férfi! Olyan éles az esze, mint a borotva. Magunk között csak doktor Észnek nevezzük, mert természetesen jogi doktor. Te, ez már három törvényjavaslatot dolgozott ki egyedül! Jó, én is segítettem neki, de hát ez magától értetődő dolog. Fúrják is jobbról, balról, de nem bírnak vele. Nem csodálkoznék rajta, ha előbb-utóbb rábízna a parlamenti frakciót. Ez egy buldog. Amit a fejébe vesz, meg is csinálja. A sok ellenzéki meg csak csahol körülötte. No, de nem sokáig... Ahogy én ismerem, előbb-utóbb kinyírja valamennyit. Meg is érdeklik. Ha egy kicsit megvakarják őket, kiderül, hogy mindnek van valami a füle mögött... Föl kéne kötni valamennyit, de hát tudod mi van?... A demokracizmus, meg a jogállamiság... mit szólna hozzá a Nyugat...

Ugyan, kérem! Addig itt nem lesz rend, amíg egy is marad közülük.

- Különös - gondolkodott el P. - Annak idején, amikor még az én feleségem voltál, mindig azért nyüstöltél, hogy lépjek be a pártba, csináljak karriert. Ha jól emlékszem, azért is költöztél át a másik szobába, mert nem akartál egy levegőt szívni egy antikarrieristával. Most megteszed te, amire én képtelen voltam...

- Hja, kedvesem, változnak az idők, változnak az emberek!

- Értem én, értem - bólogatott P. kesernyés mosollyal az ajkán. - Csak az nem fér a fejembe, akiket annak idején anynyira csodáltál, most azokat akarod kinyírni. Mert ugye, bár-hogy nézzük is, egy iskolából került ki az egész parlament. No, de hát ebből áll össze a történelmünk. Ha csak a huszadik századot nézem: tizenkilencben a kommunisták kinyírták a nagypolgárokat, utána a fehérek fölkoncolták a vörösöket. A háború alatt a nyilasok elhurcolták, krematóriumokba küldték a zsidókat meg az ellenzékieket. Utána a kommunisták felkötötték a nyilasokat, deportálták a kulákokat és megtisztították az országot saját pártjuk nyugati emigránsaitól. Kádárék kinyírták az ötvenhatosokat és behajtották a parasztokat a térszbe. Most jössz te, és föl akarsz akasztani mindenkit a demokrácia jegyében, aki az elmúlt negyven év alatt még életben tudott maradni.

- Te teljesen hülye vagy, P. Azokat véded, akik megnyomortották az apádat, akik...

- Védi a fene, csak elegendő van a vérből! Dolgozni szeretnék végre, építeni, és nem rombolni. Mivel lesz jobb, ha újabb vérfürdőt rendeztek? Lesz attól kenyere a munkanélkülinek, otthona a híd alatt lakónak?

- Ez tipikus ellenzéki demagógia! Hülyékkel nem vitatkozom. Munkanélküliek, meg nyomor, meg hajléktalanok. Jó, biztos van ilyen is. De nem érted, hogy nekünk most sokkal nagyobb dolgokkal kell foglalkoznunk? Az egész országért dolgozunk, nem csak... Különben is jellemző rád: mindig azt támadod, akiből akár hasznát is húzhatnál.

- Én nem élésködni akarok, hanem dolgozni. Dolgozni és emberi módon megélni a munkám után.

- Csak hangoskodj, hangoskodj! De aztán ne csodálkozz, ha egy kicsit belenéznek a te múltadba is. Nem is kell visszafelé kotorászni, itt van rögtön a gyerektartás. Mennyivel is járul hozzá a vállalkozó úr a lánya egyetemi tanulmányaihoz?

- Költői kérdés, hiszen már a váláskor letiltattad a fizetésedből. Különben sem vagyok vállalkozó.

- Gondolhattam volna. Aki hülyének született, akként is hal meg. Ezzel fölállt és otthagya a férfit.

Mondd Irénkém - kérdezte otthon a feleségétől P. -, gondolkodtál már azon, mi lesz velünk a halálunk után?

- Butaságokat beszélsz - ingatta a fejét az asszony. - Még ötven éves se vagy, hol van még a halál?! Engem inkább az izgat, mit főzök vacsorára.

- No igen - bólogatott P. -, csak tudod, arra gondoltam, hogy kell vagy tizenöt év ahhoz, hogy ebben az országban kialakuljon valamiféle emberszabású rend. Akkor meg már... Szóval ki adja vissza nekünk az eltékozolt éveket?

- Attól tartok, senki. Ne foglalkozz ilyen hiábavalóságokkal, szívem! Gyere, inkább daráld meg a mákot a téstárára!

A mákdaráló úgy nyikorgott, mint a kenetlen kocsikerék.

A tejeskocsi kereke, amelyiken apja utazott naponta kétszer
a tehénistállótól a tejüzemig.

Rudnai Gábor

versei

Prédikáció

Emberek!
Egy ember él közöttetek.
Fordul az égbolt.
Túlélheti-e a tébolyt,
aki a semmiből terem?
S ki onnan vétetett?
Szava a csend,
és máris vétkezett.

A munka és a szerelem
szüneteiben szüntelen
névsorolvasás. -Jelen! -
de egyre távolabbról.
Mutatóujjam felkiáltójel.
S még nem tudom, hogy mit felelek akkor,
ha eltemet a nukleáris Pompej.

Igen és nem, nem és igen,
mind idegen,
buborékok a nemlét vizeiben,
halak beszéde vagy holtak hangja,
ha elpattan az ég bűvárharangja.

Átteleköl
talán az űr,
s a kréta,
a kondenzcsíkot rajzoló rakéta
felvázol egy gigantikus freskót?
"Ime az ember". Pontosabban: "Ez volt".

Meddig ember még az ember,
hány elemmel, gyötrellemmel
mérkőzzék, ha már Istennel
pörlekedve önmagán ver,
élni nem tud, halni nem mer?

Máshol
keres otthont és megszállottan másol,
öregnek erős, de gyerekek gyöngye:
naprendszeri a kifestőkönyve.

Por és hamu, hamu és por,
bizony,
por és hamu.
Ez az iszony,
amit megjósol
minden vértanú.
Szodoma bűne,
pompeji pompa,
üldözöttékkel
telt a katakomba -
por és hamu és hamu és por,
bizony, csak por és hamu.

Felebarátaim!
Félig barátaim?
Felebarát, s ha lesz majd, feleség -
felelősségből fele is elég?
Szégyen
a hit?

Ki meg se halt, hány életet veszítsen,
hogy feltámadjon méltó sorsra itt?

Pantarhei

1

Készítsd halálra lelkedet!
Kezedből lassan elperg
a felmarkolt homok,
s amint széttárod ujjadat,
fejedre gallyak hullanak,
holnapra nincs nyomod.

2

A tócsák
fömlött a jég
félig víz és félig lég -
ennyi a látszat: fél-valóság.

3

Minden folyóban megfürödni.
Kiinni minden poharat.
Állandó a változásban
az elveszett pillanat.

Szirmay Endre

Hűség

A hernádszadányi születésű, Kassán érettségizett, majd a tanulmányait Budapesten - a Pázmány Péter Tudományegyetemen - folytató Szirmay Endre Hűség címmel megjelent új kötetével mintegy 77. életévének is tiszteleg. Első verseskötete az Arány és mérték 1971-ben látott napvilágot, majd Párbeszéd /1982/, és Szószóló /1993/ címmel jelentek meg újabb versei. A mostani kiadvány is a Művészbarátok Egyesülete gondozásában jelent meg. A kötet lektora a közelmúltban elhunyt Fodor András volt.

Szirmay Endre irodalmi alkotótevékenységét a falusi élet hagyományai, a szülőföld szeretete, a "felvidéki szellem" hatja át. Örök értéket képvisel számára a népköltészet, gondolkodására a liberális és humanista szemlélet, az európaiságra való törekvés a jellemző.

Költészetének ihletője Illyés Gyula, Németh László, Nagy László és Sütő András.

A most megjelent Hűség című kötet öt ciklusa - Üzenet, Énekesmadarak, Az idő vége, Hűség, Költemények prózában - az elmúlt öt év válogatott írásait közli. Az öregség, a gyakran visszatérő betegség átszővi sorait. A haza, az európaiság féltése azonban nem jelenti azt, hogy a keserű kétségbeesésből ne találja kiutat.

Szirmay Endre új kötetében Hűség-ét bizonyítja a szépséghez, a harmóniához, felvidéki szülőföldjéhez, új somogyi házához, ragaszkodását a közösséghez, a szerelemhez, a pedagógiai hivatáshoz, a magyar nyelvhez és irodalomhoz.

Mint eddig is minden kiadványát, a mostanit is az ismert festőművész-feleség Szirmayné Bayer Erzsébet festményei és rajzai díszítik.

Budapest, 1997. július 21.

Geröly Tibor

Vántsa Zoltán

Úrhír

Üzenik az úrlakók
- türelmünket kérve -
lesz jövőre OXIGÉN,
valutáért mérve!

Javaslat

Országunk házában
sok már a hangadó.
Bevételt növelné:
a sávos HANG-ADÓ!

Szirmay Endre

Ecce homo

-műtéted után-

A messzeségbe burkolóztál
lettél a távolságok titka
de az utak fényt sepertek eléd
és gyöngynyugalommal mosolyogtál vissza
az élet ígéző üzenetére;

leháthatod a messzeséget
a távolságok összetöporódnak
nem kell kopognod sehol már
a csönd felel benned a csöndnek

a kétségeken is átlábolhatsz
-te onnan túlról érkezted vissza-
ahonnan kevesen mosolyognak át
pedig az arcuk márványtisztá.

Jöttél
neked még szárny se kellett
Íme az ember! Énekelhet
ha ajkát újra szíve igazítja;
vitázhat majd a végtelennel
ha szavát szenvedélye szítja.

Vántsa Zoltán

Közérzetem

1.

Olyan a lelkem
TÉLUTÓBAN,
mint olvadó jég -
a tóban.

2.

Olyan a lelkem
TAVASZBAN, NYÁRBAN
mint kiszáradt fű -
a pocsolyában.

3.

Olyan a lelkem
ŐSZBEN, TÉLBEN,
mint a koporsó -
kriptafényben.

Németh Erzsébet

versei

Reménnyel verten

Azt a nyarat keresem,
 azt az egyszer-volt nyarat,
 azt a mennybe hívó,
 lélekig simító,
 tündöklő sugarat.

Azt az utat keresem,
 azt az egyszer-volt utat,
 azt a fiatalság rablót,
 céllal felmagaslót,
 mely boldogságot mutat.

Ezt a nyarat találtam,
 ezt az egyszer-van nyarat,
 mely életben tart még,
 és alázattal mér
 emberszem-sugarat.

Ezt az utat találtam,
 ezt az egyszer-van utat;
 e kínban tovább űzöt,
 havat, vihart tűröt -
 Talán megbékélést mutat.

Öröklét-hit

Dalok dalával énekellek,
 szeretlek bús, dühös csókkal.
 Ragyog fölöttem zsoltáros szemed,
 nem halunk haldokló milliódokkal.
 Túlélünk minden életet,
 keresztre feszített lehetetet,
 egymásba ölelve láng és sár évszakot...
 dalok dalával énekellek.

Csak az...

Csak az a perc el ne jöjjön,
 midőn isten meggyötörjön,
 és az ember embert öljön.
 Csak az a perc el ne jöjjön!

Csak az a perc el ne jöjjön,
 hogy elfogy az ember könnye,
 sírása sem hallik többet...
 Csak az a perc el ne jöjjön!

Kovács István József

Ünnepek és Jeles napok

A szerző, a fenti címen adta ki életünk "Jeles" alkalmaira írott verseit. Igazán megtisztelő merészség ez, a minden hazait lekicsinyítő korunkban. Főleg az irodalomban, ahol mostanság is /még/ a nevek fontosabbak a műnél. Lehet, hogy költőnk alkalmakra írt versei nem világirodalmi remek, hanem mesterkélt, akadémikus intertextuális handabandák, hanem a népköltészet egyszerű nyelvi szépségével megénekelte életképek, amelyek Kovács László irodalomtörténész Ajánlás c. bevezetője szerint hasznosak is lehetnek. Való igaz. Jeles költőink sokszor mostohán kezelik emberléptékű önmagunkat. Szerzőnk nagy érdeme e "költőietlen"-nek vélt egyszerűség versekbe szedése.

Egy részlet Kovács László irodalomtörténész írásából:

"A "Költészet hasznának" beszédes bizonyítéka Kovács István Józsefnek ez a versgyűjteménye. Köteteiből és új verseiből állt össze. Origójuk egy-egy alkalom volt, úgy ahogy minden vers alkalom (élmény) szülte; de olyan értelemben is alkalom szülte ezeket a verseket, hogy költője intencionálta létrejöttüket. Ilyen vonatkozásban tehát a vers ősi és sámánisztikus hivatásának szolgáloja minden költeménye. A versekkel itt a költő hírt ad és tanít, sőt szuggesztíven memorizál, költői varázserővel lelkileg is hatni akar olvasóira.

Igazolják költeményei azt is, hogy a költő hétköznapijai miként váltak, válnak ünnepekké, mert művészetével ünnepeké avatta alkalmait. Ünnepeket diktál neki a naptár, de főleg az emberélet, a történelem a környezet élménye, amely az emlékezés örömeit csíholják elő lelkéből. Érdemes ráfigyelni ciklusainak témakörére.

Kezdi az életek indulásának ünnepeltjeivel, a pedagógusokkal, az édesanyákkal, az életet s lelkiséget adó női lelkek köszöntésével s zárja az idők megtisztelésével. ...Versei nekünk valóban újszerű sziporkák, ötletek, tréfák és üzenetek."

Érdemes könyveink között helyet szorítani Kovács István József verses könyvének, mert alkalomadtán szükségünk lehet rá.

Németh Dezső

Tárlatról

Valami őserő hív,
 Valami régi mámor,
 Lovak patája dobban,
 Kürt szava szól a fából.

Pusztakolomp, harang szól,
 Kalapács-zene csendül.
 Sámándobok peregnék,
 Varázslat jó a csendből.

Bornemisza Attila

Május

Egy marék tücsök az éjszaka
zenehang a rigók dala
Holdudvar az orgonákon
hajnalfényben táncol Áton
Pipacsárok feltúródik
bíborfényrel visz a tóig
Köd botlik a temetőbe
burkolózik kerti kőbe
Harmatcsókos mámorhajnal
szárítkózik fuvallattal
Lágyan pendít tavasz-hárfát
bólogató ezüst-nyárfát
Virágos rét hallgatózik
eljut a hang egy-egy szóig
Mint futó szél nyár-leánya
titkait röpi vágya
Mégálmódott szép jövőbe
nyíló tavasz lesz belőle

Markomba mi beletévedt
mind elejtem e zenéket

Sárközi Árpád

A gyárkémények...

A gyárkémények most
nem füstölnek,
erre mifelénk.
Mint kialudt szivarok
füsttelen merednek
a szürke ég felé.
De a kazánház
csöndjéből még
kihallom a dübörgést,
a józsefattilai mennydörgést,
a "mondd, mit érlel annak a sorsa"
itt zúg a fülemben!
Míg a fűtők zsebében
a pénz helyett
már sárgult
munkakönyv
lapul.

Magyari Barna

Számlázott szerelem

a tizenegynéhányéves Juliska
az alkalmi légyottkor
áfás-számlát adott Pista bácsinak

a TB pedig levelet írt
hogy az aktus 33 százaléka őt illeti meg
vagy a továbbiakban előjátékot
csak a TB-székház mosdójában szabad játszani

aztán jelentkezett a APEH
s közölte az összegből egy szem fogamzásgátló
tabletta elszámolható
a megmaradt pénz viszont - Juliska helyett - SZJA alá esik

végül néhány hét múlva
Pista bácsinál jelentkezett az AIDS
s az lett az igazi pech

N. László Endre

Simogatás

Megsimogattam egy leány haját, és rózsák
nyíltak minden ujjamon... Azóta velük festem bíborra
az alkonyi eget, amikor a parasztok másnapra
szelet jósolnak.
... és lassan elfogy a vérem ...

Hinora Márta

Fogd a kezem

Látod, már alkonyul hajnalunk,
bársonyul szemünk fénye,
Hangunk megkopott.
És mi hagytuk
Most várunk.
Vajh hány tavasz vár ránk
míg eljutunk a puha télbe?
Nézd a csillagok hívó fényét.
Nekünk üzennek.
Fogd a kezem!
Amíg még lehet.

Németh Erzsébet
Megrepedt nyár

Sárgállik már a nyárfalomb,
kopár vágyakon villan a fény.
Hiányok vágányán lüktet
megkínzott magunkban a vér.

Fizessen elő a Lantra! Egy évre postaköltséggel együtt mind-össze 400 Ft. Az előfizetési díjat postautalványon a szerkesztőség címére kell elküldeni.

Lapunk nem nyereséges kiadvány, ezért a közölt művekért szerzői jogdíjat nem fizetünk.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

Fiatal, tehetséges szerzők színvonalas írásait várjuk, egy bemutatkozó levél kíséretében!

LANTRA

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Németh Dezső
Olvasószerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség: 1211 Budapest
Ády Endre út 5. III/10.
Telefon: 277 7196
Telefon/fax: 277 5309

Kiadja a Tinódi Klub
Felelős kiadó: Németh Dezső

Szerkesztés-tördelés, sokszorosítás a Tinódi Klub munkája

ISSN 0865-8633

Magyari Barna

versei

Hatezer wattos Léda

körömcipőben a daktilusok
elmennék egész a Berettyó-partig
a rimbokrokból halk nyüzsgés árad
egy hasonlat simogatja az odaképzelt lábad

meleg van
áramtalanítom a hatezer wattos Lédát
fűthető magányom
ellenállást cserél meg hangsúlyt meg ódát

zöldell a táj
de valaki tépkedett hitemben
szótövek szakadnak bele a szívembe

Szoknyaszagot áraszt a rím

az avantgárd-ambulancián
tájképekkel borogatja horzsolását a város
a költő halántékán átüt az élmény
s a Berettyóba torkoll a sterilizált jambus

töprengéseimből teherautók szállítják
keletre a kétségbeesést
így a magány már nem rém
sőt szoknyaszagot áraszt a rím

a mindenségből szelek két szelet nyugalmat
közé fektetlek téged és magamat
így leszünk szendvics-töltelék
s egy versben idilli pillanat

A franciaágyról valaki letörte az ékezetet

csipőjén csönd-karikákkal
himbálja magát a szépvonalú szellő
a szonett-stadionban a száz métert
két éven belül futja a jövő

mosolyod metropoliszában nagy a tolongás
két hexameter közt parkol a május
s hangulatodban metróval mennek
nyílni a ciklámenek

de a franciaágyról valaki letörte az ékezetet
e versebe így kerül nász helyett
Charles Baudelaire esetleg Paul Verlaine
vagy akár Guillaume Apollinaire